

QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№14 (1927) 15 СӘУІР 2024 ЖЫЛ

Заманауи обсерватория ашылды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде Ғылым қызметкерлері күні мен Халықаралық ғарышкерлер күні қарсаңында «Фараби» заманауи обсерваториясы ашылды.

Еліміздің жоғары оқу орындары арасында тұңғыш рет іске қосылып жатқан бұл орталық соңғы үлгідегі телескоптар арқылы таңғажайып аспан әлемімен танысып, зерттеу жұмыстарын жүргізуге мол мүмкіндік береді.

Салтанатты шарада Жансейіт Түймебаев әмбебап нысан ғалымдар

мен студенттердің ғылыми жаңалықтарын және ғарыш әлеміндегі беймәлім құпиялардың сырын ашатын ғылыми орталық болатынын атап өтті.

«Фараби» обсерваториясы студенттерге тәжірибелік сабақтар өткізуге, жас ғалымдардың ғылыми зерттеулермен айналысуына арналған.

Жаңа нысанда білім алушылар аспан денелерін бақылай алады. Бұл бастама ғарышты зерттей отырып, адамдардың ой-өрісін дамытуға ықпал етеді. Деректерді өңдеу, жинау және тарату, қашықтан басқару, фотометрлерді қолдану тәжірибесі жастардың ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижесін жоғарылатып, алдағы уақытта ірі телескоптармен жұмыс істеулеріне жол ашады», – деді ректор.

Жалғасы 2-бетте

Жалғасы 2-бетте

Фараби форумы өз мәресіне жетті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде III халықаралық Фараби форумы қорытындыланды.

Іс-шараға ҚР Ұлттық инженерлік академиясының президенті Бақытжан Жұмағұлов, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитетінің төрағасы Ғалымжан Жанқуатов, Әл-Фараби атындағы

ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев, Алматы қаласы креативті индустрия басқармасының басшысы Қайсар Сарыбаев, отандық және шетелдік ғалымдар, оқу ордасының оқытушы-профессорлар құрамы мен студенттер қатысты.

Фараби форумының жабылуында ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев сөз сөйлеп, университеттің оқытушы-профессорлық құ-

рамын, ізденушілерді Ғылым қызметкерлері күнімен құттықтап, шығармашылық табыс тіледі.

«Дәстүрлі халықаралық Фараби форумы дүниежүзіндегі фарабитанушы ғалымдарды біріктірген беделді платформаға айналып, жас ғалымдар мен студенттердің терең зерттеулерге деген қадамдарын нығайтуға ықпал етуде.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті «Таза Қазақстан» республикалық акциясына белсенді қатысты. Аталған акция Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен еліміздің барлық өңірінде жүріп жатыр.

факультеттің оқытушы-профессорлар құрамы мен студенттер қатысты.

10 мыңға жуық адам оқу ғимараттары мен жатақханалардың айналасын ретке келтіріп,

көгалдарды қоқыстардан, жапырақтардан және сынған бұтақтардан тазартты. ҚазҰУ қалашығындағы ағаш түптері өктеліп, сырланды.

Білім ордасының басшысы Жансейіт Түймебаев қалашықта өткен сенбілікке арнайы келіп, атқарылып жатқан жұмыстардың жай-күйін пысықтады. Ректор акцияға қатысушы жастармен пікірлесіп, қоршаған ортаға қамқорлық танытуға шақырды.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

3-бет

Сәтбаев салған сара жол

4-бет

Биологияны дамытудың жаңа бағыттары

5-бет

Сақ дәуірінің сырына үңілген тарихшы

Фараби форумы өз мәресіне жетті

Соңы. Басы 1-бетте

Биыл форум аясында төрт халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция, екі дөңгелек үстел, студенттер мен жас ғалымдардың «Фараби әлемі» халықаралық ғылыми конференциясы және «ҚазҰУ-дың үздік жас ғалымы» дәстүрлі байқауы, инновациялық жобалар және студенттік бизнес-инку-

баторлар байқауы өткізілді. Форум жұмысына Индонезия, Корея, Ресей, Өзбекстан, Қырғызстан және т.б. елдерден келген сарапшы-ғалымдар қатысты. Тағылымды шараға белсенді қатысқандарыңыз үшін және ұйымдастыруға қолдау көрсеткендеріңіз үшін шын жүректен алғысымды білдіремін», – деді ректор.

Іс-шара барысында Ғы-

лым қызметкерлері күніне орай, ЖОО бір топ ғалымы төсбелгілермен және алғыс хаттармен марапатталды. Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің «Ғылымды дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісімен география және табиғатты пайдалану факультетінің деканы Әлия Ақтымбаева және шығыстану факультетінің қауымдастырылған профессоры Алтыншаш Құрманәлі Чакыроғлу марапатталды.

ҒЖБМ Құрмет грамотасы Жылуфизикасы және техникалық физика кафедрасы профессорының м.а. Абдурахман Алдиярұға, профессор, физика-математика ғылымының докторы Балтабек Қанғожинге, Археология және антропология ғылыми-зерттеу институтының директоры Ғани Омаровқа, химия ғылымының докторы, Физикалық химия, катализ және мұнай-химия кафедрасының профессоры Әлия Оспановаға, Қоғамдық денсаулық сақтау жоғары мектебінің директоры Анар Данияроваға берілді.

Сонымен қатар үздік студенттік инновациялық жоба авторлары және «Фараби әлемі» халықаралық ғылыми конференциясының жеңімпаздары марапатталып, ақшалай сыйлықтар табыс етілді.

Света ӨМІРҒАЛИЕВА

Заманауи обсерватория ашылды

Соңы. Басы 1-бетте

Аталмыш нысан оптикасының диагоналы 12 дюйм және фокус-тық ұзындығы 3048 мм болатын «Meade LX90-ACF оқу» телескопымен жабдықталған. Сонымен қатар мұнда қолданбалы телескоптың үш түрі қойылған. Телескоптар Сатурн,

Марс, Юпитер ғаламшарын және олардың серіктерін, жұлдыздарды, Айды, Күн жүйесіндегі өзге планеталарды, жақын ғарыштық денелерді бақылауға мүмкіндік береді.

Алдағы уақытта обсерваторияда студенттер үшін тәжірибелік сабақтардың бір бөлігін өткізу жоспарланып отыр. Бұл тәсіл білім алушыларға дәліл білімді жағдайда білімдерін шыңдауға және еркін форматта сабақ оқулары үшін тиімді болмақ.

Дизайны күмбезді шатыр ретінде жасалған «Фараби» обсерваториясы ҚазҰУ қалашығындағы Әл-Фараби кітапханасының алдындағы ашық алаңға орналастырылған.

Света
ӘБІЛҒАЗЫҚЫЗЫ

Шетелдік сарапшылармен пікір алмасты

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев оқу ордасына жұмыс сапарымен Армения және Қырғызстаннан келген сарапшы-ғалымдармен кездесті.

Атап айтқанда, Жансейіт Түймебаев Ереван мемлекеттік университетінің Халықаралық қатынастар және дипломатия кафедрасының меңгерушісі Жак Манукянмен, Орталық Азиядағы Америка университетінің қауымдастырылған профессоры Жылдыз Нишариповамен, Реасе Nexus директоры, Ор-

талық Азия бойынша аймақтық менеджері Чинара Эсенгулмен әңгімелесу барысында академиялық және ғылыми ынтымақтастықтың бірқатар мәселелерін талқылады.

Ректор ҚазҰУ-дың Бішкек қаласындағы филиалы шетелдік жоғары оқу орындарымен әріптестікті кеңейту, Қазақстан мен Қырғызстан сарапшыларының ғылыми ын-

тымақтастығын нығайту қажет екенін жеткізді. Жүздесу барысында Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ мен Ереван мемлекеттік университеті арасында ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды. Кездесу соңында Жансейіт Түймебаев ЖОО-лар арасындағы академиялық ұтқырлық бағдарламасын жүзеге асыру мүмкіндіктеріне ерекше назар аударып, ЕАЭО шеңберінде интеграцияны дамыту мәселелері бойынша бірлескен ғылыми жобаларды іске асыру керек екенін айтты.

Нұрсұлтан
БАЗАРБАЙҰЛЫ

Жаңа зертхана жұмысымен танысты

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде өткен III халықаралық Фараби форумына қатысушылар білім ордасында жаңадан ашылған «Қашықтан зондтау технологиясы және қолдану» қазақ-қытай бірлескен зертханасының жұмысымен танысты.

ТАНЫСТЫ

Орталық ағымдағы жылдың 27 наурыз күні ҚХР Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық ауданы ҚКП партия комитеті хатшысының орынбасары, ШҰАА Халық үкіметінің төрағасы Еркін Тунияздың қатысуымен ашылған болатын.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев қазақ-қытай бірлескен зертханасы экологиядағы өзекті мәселелерді шешуге сеп болатынын айтты.

Ғылыми зертхана Орталық Азия өңіріндегі климаттың өзгеруі салдарынан орын алған су тапшылығы,

құрғақшылық, жердің құнарсыздануы сияқты экологиялық мәселелерге мониторинг жүргізеді. Қашықтан бақылау арқылы аймақтағы табиғи қауіп-қатерді алдын ала ескертіп, экологиялық қауіпсіздік пен тұрақты дамуды қамтамасыз етеді. Бұл өз кезегінде Қазақстан, Қытай және Орталық Азия үшін жоғары деңгейдегі халықаралық ресурстық және экологиялық платформа құруға мүмкіндік береді.

Құрметті қонақтарға география және табиғатты пайдалану факультетінің деканы Әлия Ақтымбаева орталық туралы ақпарат беріп, зертханадағы құрылғылармен таныстырды.

Орталық жұмысымен танысқан ҚР Ұлттық инженерлік академиясының президенті Бақытжан Жұмағұлов ғалымдардың жұмысына табыс тіледі.

Айнұр АҚЫНБАЕВА

Сәтбаев салған сара жол

ҒЫЛЫМДЫ ДАМУДЫҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ МАҢЫЗЫ ЗОР

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев ғылым және технологиялар жөніндегі ұлттық кеңестің отырысында сөйлеген сөзінде Ғылым қызметкерлері күнімен құттықтап, отандық білім-ғылым саласының даму жайына тоқталды. «Біз ұлы Абайды қазақ руханиятының темірқазығы, Ахмет Байтұрсынұлын ұлт ұстазы дейміз. Ал Қаныш Сәтбаевты қазіргі қазақ ғылымының атасы деуге болады. Өздеріңіз білесіздер, Қаныш Имантайұлы Сәтбаев – халқымыздың біртуар перзенті. Еліміз өлі күнге дейін оның ғылыми жаңалықтарының игілігін көріп отыр. Әйгілі ғалымның мерейтойын жоғары деңгейде атап өту маңызды» деген ойын жеткізді. Президенттің ұлттық кеңес отырысында сөйлеген сөзіне Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ оқытушы-профессорлары да өз пікірін білдірді.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев ғылым және технологиялар жөніндегі ұлттық кеңестің отырысында отандық ғылымды дамытудың өзекті бағыттарына назар аударды: ғылымның әлеуетін техногендік және табиғи апаттарды болжау, климаттың өзгеруіне қарсы күресу үшін пайдалану; экономиканың қарқынды дамуына септігін тигізу, жасанды интеллектті жедел дамыту, университет ғылымын және инфрақұрылымын дамыту, ғылымның кадрлық әлеуетін нығайту. Мемлекетіміз дамудың жаңа кезеңін бастан кешуде. Ғылымды дамыту – еліміз үшін стратегиялық маңызы бар басымдық.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Эконо-

мика және бизнес жоғары мектебінің құрылғанына 75 жылдығы кезеңінде «Менеджмент» және «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандықтарының білім алушылары бәсекеге қабілетті және сұранысқа

ие болуда. Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарына белсенді қатысып, зерттеу нәтижелерін коммерцияландыру бағытында қарқынды және нақты жұмыстарды жүзеге асыруда.

Менеджмент кафедрасының профессор-оқытушы ғалымдары ел Президентінің ғылым және технологиялар жөніндегі ұлттық кеңестің отырысында айқындаған ғылымның дамуының басты бағыттарын қолдай отырып, оның табысты жүзеге асуына өз үлесімізді қосамыз.

Оқалбек АБРАЛИЕВ,
Әл-Фараби атындағы
ҚазҰУ Менеджмент
кафедрасының профессоры,
экономика ғылымының
докторы

**ЖАС
ТАЛАНТЫ
ҒАЛЫМДАРДЫ
ҚОЛДАУ
ҚАЖЕТ**

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев ғылымның әлеуетін техногендік және табиғи апаттарды болжау мен климаттың өзгеруіне қарсы күресу үшін барынша пайдаланудың маңызын айтты. Осы бағыттағы жұмыс сапасының төмендігі мамандар мен ғалымдардың тапшылығымен байланысты екенін атап өтті. Осы сала бойынша Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да «Табиғи-техногендік қауіп-қатерлер», «Гидрология», «Экология», «Метеорология» мамандықтары болашақ мамандар мен ғылыми қызметкерлер дайындап келеді.

Басқосуда ғылымды дамытуға бөлінетін грант мәселесі де назардан тыс қалмады. Ғалымдардың гранттық негізде шетелдік тағылымдамадан өтуіне, білім алуына барынша жағдай жасалуы қажет. Осымен байланысты «Жас ғалым» бағдарламасы да сөз болды.

Сондай-ақ Қасым-Жомарт Тоқаев магистратура мен докторантура бағдарламасы бойынша грантты арттыру, өндірістік компаниялармен бірлесе отырып «индустриалды PhD» даярлау мен қолдануға енгізу, еліміздің жетекші оқу орындары мен шетелдік университеттердің филиалдарын экономикамыздың басым салалары үшін ғалымдар мен мамандар даярлау ісіне жедел жұмылдыру қажеттігін атап өтті, әсіресе инженерлік-техникалық кадрларды даярлаудың ұлттық моделін әзірлеу, әр өңірдің белгілі бір салаға мамандануын көрсететін Өңірлік экономика атласын дайындау жөнінде тапсырма берді. Бұл айтылғандарды іске асыру арқылы зор ілгерілеуге қол жеткізуге болады.

Құралай МҰХАМАДИ,
А.Байтұрсынұлы
атындағы Қазақ
тіл білімі
кафедрасының
қауымдастырылған
профессоры,
филология ғылымының
кандидаты

ҒЫЛЫМИ ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫ ДАМУҒА МӘН БЕРДІ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев елімізде ғылым саласында жасалған жұмыстарға тоқтала келіп, ғылыми әлеуетімізді нығайту бойынша бес тапсырма берді. Соның ішінде университет ғылымын және ғылыми инфрақұрылымды дамыту мәселелеріне баса назар аудару қажет дей келе, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ және Л.Гумилев атындағы ЕҰУ үшін кампустар салынатынын, ЖОО-лардың материалдық-техникалық базасы жаңғыртылатынын айтып, университеттердің және зерттеу орталықтарының ескірген зертханаларын біртіндеп қалыпқа келтіру қажеттігіне мән берді.

Сонымен қатар ғылыми атағы бар мамандардың үлесін арттыру, ЖОО ғалымдарының еңбектеріне сілтеме жасау көрсеткішін ұлғайту, бюджет кодексіндегі «грант» ұғымының аясын кеңейту қажеттігіне назар аударды.

Ал ғылымның кадрлық әлеуетін нығайту мәселесінің өзектілігіне назар аударып, жас ғалымдарды жан-жақты қолдау, ірі өндірістік компа-

ниялармен бірге «индустриалды PhD» даярлау механизмін әзірлеуге тапсырма беріп, шетелдік ғылыми орталықтарда жұмыс істеп жүрген ғалымдарымызды өз зерттеулерін Қазақстанда жалғастыруға шақырды.

Парламентте талқыланып жатқан «Ғылым және технологиялық саясат туралы» заң жобасында ғылымды дамытудың озық механизмдері көрініс табады деп сенеміз.

Мира БАЛТЫМОВА,
Әл-Фараби атындағы
ҚазҰУ доценті

ҒЫЛЫМ ДАМУЫ – ЕЛ БОЛАШАҒЫ

Қазіргі уақыттағы әлемде табиғи апаттардың орын алуы, жаһандық климаттың өзгеру жағдайлары, жер сілкінісі, су тасқыны еліміз үшін үлкен зардаптар мен шығындарға әкелді. Президентіміздің тікелей тапсырмасымен мемлекеттік деңгейде билік құрылымдарымен қажетті қалыпқа келтіру іс-шаралары жүзеге асып жатыр.

Табиғатта орын алатын осындай төтенше жағдайларда апаттың алдын алу, себеп-салдарын айқындау, болжау, тиімді іс-шараларды ұйымдастыруда ғылыми зерттеу орындарының, тәжірибелі ғалымдардың рөлі өте маңызды. Президентіміздің: «Қазір ғылымға арқа сүйеген мемлекеттер әлемнің даму көшін бастап тұр. Біз сол елдердің қатарына қосылу үшін ғылымға айрықша мән беруіміз керек, яғни ғылымды қарқынды дамытудың төте жолы ретінде қарастыруымыз керек», – деген пікірімен толық келісемін.

Ғылым саласын дамыту – ғалымдардың жалақысын жеткілікті деңгейде көтеру, ғылыми зерттеу орталықтарының жұмыстарын қаржыландыру, ғылымға жастардың қызығушылығы мен ынтасының артуын

мемлекеттік қолдаумен және жастардың білім деңгейінің бәсекеге қабілетті болу әлеуетімен тікелей байланысты болады.

Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы еліміздің өркендеуіне дамуында ғылымның ел игілігі үшін қызмет етуіне басты назар аудара отырып, ғалымдарға, сарапшыларға, ел экономикасына жаңашылдық әкелетін мамандарға зор үміт артатындығын атап өтті.

Дархан МАМЫТҚАНОВ,
философия және саясаттану
факультеті Әлеуметтану
және әлеуметтік жұмыс
кафедрасының
аға оқытушысы, с.ғ.к.

ҒЫЛЫМНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІН АЙҚЫН КӨРСЕТТІ

нақты айқындап атап көрсетті: 1) ғылымның әлеуетін техногендік және табиғи апаттарды болжау, климаттың өзгеруіне қарсы күресу үшін барынша пайдалану маңызды; 2) ғылым экономиканың қарқынды дамуына септігін тигізуге тиіс; 3) жасанды интеллектті жедел дамыту қажет; 4) университет ғылымын және ғылыми инфрақұрылымды дамыту мәселелеріне баса назар аудару қажет; 5) ғылымның кадрлық әлеуетін нығайту мәселесі өте өзекті.

География және табиғатты пайдалану факультеті ұжымы-

ның профессор-оқытушылары және факультет түлектерінің негізгі жұмыспен қамтамасыз ететін География және су қауіпсіздігі институты ғалымдарының Мемлекет басшысы айқындаған өзекті мәселелерді жүзеге асыруға мол мүмкіндігі бар. Себебі гидрология, климатология, география, гляциология т.б. салаларының кәсіби ғалым-мамандары шоғырланып, аталған институт пен факультеттің ғылыми зертханалары озық заманауи құралдармен жабдықталған.

Сонымен қатар факультет

ұсынған бакалавриат, магистратура, докторантура деңгейлеріндегі оқу бағдарламалары қажетті кәсіби біліктілігі жоғары гидролог, климатолог, географ мамандарды даярлауға бағытталып, Қазақстан Республикасының тұрақты дамуының ғылыми және қолданбалы дамуын айқындайды.

Өкөтай САҒЫМБАЙ,
География, жерге
орналастыру
және кадастр
кафедрасының аға
оқытушысы

Ғылым және технологиялар жөніндегі ұлттық кеңесте Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев ең өзекті мәселелерді

Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдығына арналған, Scopus библиографиялық деректер базасында индекстелетін, «Биология ғылымдарының тұрақты дамуындағы заманауи тенденциялары» атты халықаралық ғылыми форумы Әл-Фараби атындағы ғылыми кітапхана ғимаратында онлайн және офлайн форматта өтті. Бірінші рет 15 елден 28 ғалым келіп, жалпы, онлайнмен қосқанда, 104 мекемеден 200-дей ғалым қатысты.

Л.Гумилев атындағы Еуразия университетінің профессоры Рахметқажы Берсімбаи, Жапонияның Ұлттық генетика институтының профессоры Сайтоу Наруя, ҚР Өсімдіктер биологиясы және биотехнология институтының Молекулалық ге-

Су ресурстарын тиімді пайдалану маңызды

Тұрақты даму бойынша ЮНЕСКО кафедрасы «Фараби өлемі» конференциясы аясында, Тұрақты дамудың алтыншы мақсаты – таза су және санитария, яғни барлық адамдар үшін су ресурстары мен санитарияның болуын және ұтымды пайдаланылуын қамтамасыз ету шеңберінде «Су ресурстарын қорғау» тақырыбында дөңгелек үстел өткізді. Бұл іс-шараның негізгі мақсаты – тұрақты даму мақсаттарының жүзеге асуына аз да болса үлес қосу.

Тұрақты дамудың алтыншы мақсаты барлығына қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып ұйымдастырылған ауызсумен жабдықтауды және санитарлық қызметтерді қамтамасыз етуге бағытталған және қолайлы ортаның маңыздылығын айқындай отырып, су ресурстарын, ағынды суларды және экожүйелерді тұрақты басқаруға ерекше назар аударады.

Жалпы алғанда, тұрақты дамудың алтыншы мақсаты бірнеше тапсырма мен көрсеткіштерден тұрады, атап айтқанда: 2030 жылға қарай барлығына қауіпсіз және арзан ауызсуға жалпыға бірдей және тең қолжетімділікті қамтамасыз ету; 2030 жылға қарай тиісті санитарлық-гигиеналық құралдарға жалпыға бірдей және тең қолжетімділікті қамтамасыз ету; 2030 жылға қарай ластануды азайту, қалдықтарды төгуді жою және қауіпті химиялық заттар мен материалдардың шығарындыларын азайту, тазартылмаған ағынды сулардың үлесін екі есеге азайту және бүкіл өлемде ағынды суларды қайта өңдеу мен қауіпсіз қайта пайдалану көлемін едәуір арттыру арқылы судың сапасын жақсарту; суды пайдалану тиімділігін едәуір арттыру және су тапшылығы мәселесін шешу, су тапшылығынан зардап шегетін адамдар санын айтарлықтай азайту үшін тұрақты тұрғын су алу мен жеткізуді қамтамасыз ету; трансшекаралық ынтымақтастық негізінде су ресурстарын кешенді басқаруды қамтамасыз ету; сумен байланысты экожүйелерді қорғауды және қалпына келтіруді қамтамасыз ету; 2030 жылға қарай дамушы елдердің жерүсті ағындарын жинауды, суды тұщыландыруды, суды пайдалану тиімділігін арттыруды, ағынды суларды тазартуды және қайта өңдеу және қайта пайдалану технологияларын қолдануды қоса алғанда, сумен жабдықтау және санитария саласындағы қызмет пен бағдарламаларды жүзеге асырудағы әлеуетін нығайту ісінде халықаралық ынтымақтастық пен қолдауды кеңейту; су шаруашылығы мен санитарияны жақсартуға жергілікті қауымдастықтардың қатысуын қолдау және нығайту.

Осы тапсырмалардың негізгі көрсеткіштері: ауызсудың қауіпсіз көздеріне және қауіпсіз санитарлық жағдайларға қол жеткізе алатын халықтың үлесі; тиісті түрде тазартылатын сарқынды сулардың үлесі; орташа көрсеткіштер бойынша қанағаттанарлық сапалы су айдындары; суды пайдалану тиімділігін арттыру; су ресурстарын басқару тетіктерін енгізу дәрежесі; аумағында су ресурстарын басқару саласындағы ынтымақтастық бағдарламалары жұмыс істейтін трансшекаралық су бассейндерінің үлесі, уақыт өте келе су экожүйелері таралуының өзгеруі; су пайдалану мен санитарияны дамытуда мемлекеттік қолдаудың ауқымы; су ресурстары мен санитарлық жағдайларды басқаруға жергілікті қоғамдастықтардың қатысуы үшін ұйымдастырылған және енгізілген іс-шараларда жергілікті өкімшілік ресурстардың үлесі.

Іс-шара барысында су ресурстарын пайдалануды реттеу және қорғау жөніндегі Балқаш-Алакөл бассейндік инспекция маманы Мұхаммедүәли Мамықбаев су шаруашылығын ұтымды пайдалануды бақылау қызметінің қазіргі мәселелері мен міндеттерін баяндады. Іс-шара өте тартымды өтті. Білім алушылар көптеген ақпараттарға қанық болып, өз қызығушылықтарын танытып, белсене қатысып отырды. Жастар тұрақты дамудың мақсаттарына жету үшін ерен еңбектің қажеттілігін және су ресурстарын қорғаудың маңыздылығын ұғынды.

Іс-шара соңында кафедра студенттеріне арналған сергіту сұрақ-жауап ойыны өткізілді. Белсене қатысып, сұрақтарға жауап беру арқылы жоғары балл жинаған студенттерге сыйлықтар берілді. Дөңгелек үстелге қатысушылар жалпы қорытынды жасап, өз қызметімен және су мәселелерімен бөліскен қонақ-қа алғыстарын білдірді.

**Лаура ҚҰРБАНОВА,
Баян ТҮСІПОВА,**
Тұрақты даму бойынша ЮНЕСКО кафедрасының оқытушылары

Биологияны дамытудың жаңа бағыттары

Форумның мақсаты – биология ғылымындағы тұрақты дамуға қол жеткізуге бағытталған жаңа тәсілдер, технологиялар мен стратегияларды талқылау және шетелдік ғалымдармен бірлесіп шешімдер әзірлеу.

Форум жұмысын ҚазҰУ-дың Басқарма мүшесі – ғылыми-инновациялық қызмет жөніндегі проректоры Жәмила Айтжанова ашты. «Тұрақты даму мақсаттарының негізгі бағыттарын жүзеге асыруда университет елеулі жұмыстар атқарып отыр. Ғылыми жаңалықтар мен технологиялық прогресс біздің өмір сүру ортамызды қалыптастыруды жалғастырып жатқан қазіргі заманда биология ғылымындағы тұрақты даму мәселелері барған сайын өзекті болуда және адамзаттың әл-ауқатын қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады», – деді.

Халықаралық форумды өткізуге атсалысқан COM-STECH бас координаторы, профессор Мұхаммед Икбал баяндамасында: «Бүгінгі ҚазҰУ базасында өтіп жатқан халықаралық шарада биология саласында, жалпы алғанда, қоршаған ортаға кері әсерін тигізетін түйткілді мәселелер талқыланды. Бұл қазіргі таңда әр елдің ғалымдары мен сарапшылары атсалысып, саясаткерлер күн тәртібіне енгізіп, бизнес өкілдері де, қарапайым халық та талқылайтын мәселе және ол оң шешімін табуы қажет деп санаймын», – деді. Сонымен қатар форум аясында COM-STECH атқарушы директоры Нафес Мұхаммед, БҰҰ Жандық коммуникациялар департаментінің Қазақстандағы өкілі Властимил Самек, Әзірбайжан Республикасы Дендрология институты бас директорының міндетін атқарушы

Минара Хасанова, ҚР Ұлттық ғылым академиясының вице-президенті Дос Сарбасов, Қытай ғылым академиясының Тяньцзин өнеркәсіптік биотехнология институтының профессоры Хуанг Джионг сөз сөйлеп, әлемдік деңгейдегі өзекті мәселелерге тоқталды.

Форум ресми ашылғаннан кейін Қазақ ұлттық университеті мен Әзірбайжан Республикасы Ғылым және білім министрлігінің Дендрология институты арасында ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды.

Өз кезегінде Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің биология және биотехнология факультетінің деканы, конференцияның модераторы, профессор Меруерт Құрманбаева 90 жылдық тарихы бар биология факультетінің тарихына тоқталып, баяндама жасады. Биология және биотехнология факультеті 1934 жылы ҚазҰУ құрылғаннан бергі ең көне факультет екенін және қазіргі уақытта жүргізіліп жатқан ғылыми зерттеулер, мамандарды даярлаудың заманауи білім беру бағдарламаларын, факультет құрылғалы 14 мыңға жуық маман даярланғанын және олардың әлемдік масштабтағы жетістіктерін атап көрсетті.

Жалпы, форумның екінші бөлігінде Микробиология және вирусология ғылымының орталығының бас директоры, профессор А.Саданов, Ботаника және фитоинтродукция институтының бас директоры, ҚР Ұлттық жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі Г.Ситпаева сынды ғалымдар құттықтап, факультетке арнайы сыйлықтарын тапсырды. ҚР Ұлттық ғылым академиясының академигі,

нетика зертханасының меңгерушісі, профессор Е.Тұрыспеков, Венгрияның Дебрецен университеті Биология институтының жетекшісі, профессор Золтан Барта, Нигде Омер Халидемир университетінің профессоры Седат Серче, ҚазҰУ-дың Ми институтының директоры, Биопизика, биомедицина және нейроғылымдар кафедрасының меңгерушісі А.Құстыбаева ғылыми баяндама жасады. Бұл форум қазіргі кезеңде биологияны дамытудың жаңа бағыттары бойынша отандық және шетелдік ғалымдар мен тәжірибешілер арасында заманауи білім мен тәжірибе алмасуға арналған алаң болды.

Форум жұмысы ғылым мен техника саласындағы заманауи үрдістер мен мүдделерді көрсететін мәселелердің кең ауқымы төрт секция шеңберінде біріктірілді. Онда климаттың өзгеруі мен жаһандық алдын алу мәселесі, өнеркәсіптік және ауылшаруашылық жүйелері, жасыл және жаңартылатын энергетика, жасыл экономикаға байланысты мәселелер талқыланды. Сондай-ақ планетаның биологиялық әртүрлілігін сақтау және пайдалану, нейроғылым мен биомедицинаның жетістіктері мен перспективалары, биологиялық ғылымдарда жасанды интеллектті қолдану мәселелерін зерттеуде ғылыми байланыстарды дамыту мән-жайы айтылды. Ғылыми ортаны қалыптастыру және отандық ғылымның одан әрі дамуын қолдау жағдайы ортаға салынды.

Халықаралық форумның ұйымдастыру комитетіне келіп түскен барлық материалдар плагиат үшін міндетті тексеруден өтті және бағалау нәтижелері бойынша халықаралық дерекқорларда индекстелген Bio Web of Conferences (Proceedings) еңбектер жинағында жариялауға 130-дан астам мақала ұсынылды.

Дамира ЮСАЕВА,
Биоалуантүрлілік және биоресурстар кафедрасының аға оқытушысы, б.ғ.к.

Әділ ҚҰСМАНҒАЗИНОВ,
Биоалуантүрлілік және биоресурстар кафедрасының аға оқытушысы, PhD

Белгілі тарихшы, тарих ғылымының кандидаты Еділ Ноянұлы 40 жылға жуық уақытын қара шаңырақ университеттің тарих факультетіне арнап келеді. Ол 1964 жылы 16 сәуірде Жамбыл облысының Мойынқұм ауданы Кіші Қамқалы ауылында қарапайым мал дәрігерінің отбасында жеті баланың ортаншысы болып дүниеге келеді. Әкесі Ноян 36 жасында «халық жауы» атанып атылып кеткен, Ресей Федерациясы Орынбор облысының Ақбұлақ аудандық партия комитетінің хатшысы Шыңғали Жанғұтдиновтың жалғыз ұлы екен.

Сақ дәуірінің

сырына үңілген тарихшы

Кеңес дәуірінің сталиндік кезеңіндегі бар ауыртпалықты басынан өткерген Ноян әкей мектеп бітіріп, әскерге барып келіп, мал дәрігері мамандығын алып, отбасын құрып, «жылымық» жылдары жаңадан құрылған Мойынқұм ауданының Кіші Қамқалы ауылында тұрақтайды. Еділ Ноянұлы осы ауылда туып өсіп, әскери борышын өтеп, 1985 жылы сол кездегі С.Киров атындағы ҚазМУ-дың тарих факультетіне түседі. Елімізге танымал ғалым-профессорлар У.Шалекенов, Д.Дулатова, Ә.Тәкенов, С.Жақыпбеков, Ж.Ибрашевтардың дәрісін тыңдап, тәрбиесін көреді.

Еділ Ноянұлының бүгінге дейін ғылыми-педагогикалық ұжымда үзбей және үздіксіз жемісті еңбек етуі, ең алдымен, ата-баба жолын жалғастыруынан деп білеміз. «Халық жауы» болып, сталиндік кезеңнің құғын-сүргінінің құрбаны болған атасы ел мүддесін жоғары қойса, Еділ де солай – университетке таңертең алғашқылардың бірі болып келеді де, соңғылардың бірі болып жұмыстан қайтады. Үнемі осылай. Екіншіден, университеттегі ұстаздарының берген тәрбиесі деп білеміз. Үшіншіден, өзінің жеке басындағы адалдық пен әділдік, жауапкершілік пен еңбек-қорлық қасиеттердің көрінісі болса керек.

Еділ Ноянұлы өз оқу тобында үзбей бес жыл бойы староста міндетін атқарды. Бүгінге дейін сол топтың студенттері, тіпті кейбіреулері еңбек демалысына шығып кетсе де, Еділді «біздің староста» деп атайды. Осы жолдардың авторы, сондай-ақ университет оқытушы-профессорларының «Парасат» кө-

сіподағының төрағасы, тарих ғылымының кандидаты, қауымдастырылған профессор Талғат Мекебаев Еділмен ҚазМУ қалашығының №6 студенттер жатақханасында бес жыл бойы бір бөлмеде тұрғанымызды мақтан етеміз және кездескен сайын басымыздан өткерген небір қызықты күндерімізді сағынышпен еске алып отырамыз.

1990 жылы университетті жақсы аяқтаған Еділ Ноянұлы Ғылым академиясындағы Ш.Ш.Уәлиханов атындағы Тарих, археология және этнология институтының Этнография бөліміне жұмысқа қабылданады. Ал академияда ғылым докторлары, профессорлар М.Қозыбаев, К.Нұрпейісов, Х.Арғынбаев, М.Мұқановтардың ғылыми мектебінен өтеді. Жас маманды ұстаздары бірден аспирантураға түсуге үгіттейді.

Аспирантураны аяқтаған Еділ Ноянұлы университетіне қайтып оралып, тарих факультетіндегі Қазақстан тарихы кафедрасына кафедра меңгерушісі, тарих ғылымының докторы, профессор Дина Дулатованың шақыруымен оқытушы болып орналасады. Міне, сол кезден бері 31 жыл уақыт өткен екен. 1996 жылы тарих ғылымының кандидаты, доцент Аманжол Қалыштың ғылыми жетекшілігімен кандидаттық диссертациясын сәтті қорғап шығып, бірден Жоғары аттестациялық комитетте (ЖАК) бекітіледі.

Еділ Ноянұлы академиядан университетке ауысып келген күннен бүгінге дейін ғылыми-педагогикалық қызметін үзбей жалғастырып келеді. Оның этнология мен отандық тарих мәселелеріне және пәнаралық

байланыс негізінде жазған ғылыми, ғылыми-көпшілік, ғылыми-танымдық жұмыстарының саны 200-ге жуықтайды. Оның таңдап алған зерттеу жұмыстарының бағыты – сақ дәуірі мен сақ тайпаларының мәдениеті тақырыбы. Осы бағыттағы зерттеу жұмыстарының өзі бір төбе. Егер Еділ Ноянұлының жарияланған ғылыми жұмыстарының бәрін жинақтаса бірнеше томдық еңбек болғалы тұр. Алдағы болатын мерейтойында бұл мәселені ескеріңіз деген ойдамыз.

Еділ Ноянұлы елімізге белгілі тарихшы, тарих ғылымының докторы, профессор, марқұм Талас Омарбековтің кафедра меңгерушісі болған кезінен бастап орынбасар қызметін атқарып, бүкіл кафедраның оқу ісі мен тәрбие жұмыстарын жалғыз өзі мойнымен көтеріп келеді. Сонымен бірге ол 20 жылдай уақыт бойы жыл сайын Ғылым және білім министрлігі жанындағы «Дарын» республикалық оқу-әдістемелік мекемесі ұйымдастыратын жоғары сынып оқушыларының республикалық олимпиадасында тарихтан әділқазылар алқасы мүшесі болып, ол міндеттерді абыроймен атқарып шықты.

Қазақта «Алпысқа келгеннен ақыл сұра» деген мәтел бар. Досымызды ақыл айтар жасқа келген мерейтойымен құттықтап, басына бақ, білегіне күш-қайрат тілейміз. Қашанда ұжымның бел ортасында жүріп, жастарға айтары көп болсын.

Берекет КӘРІБАЕВ,
ҚР ҰҒА академигі,
тарих ғылымының докторы,
Қазақстан тарихы кафедрасының меңгерушісі

Professor Dos Sarbasov received a Bachelor of Science in Biology from Al-Farabi Kazakh National University in 1991.

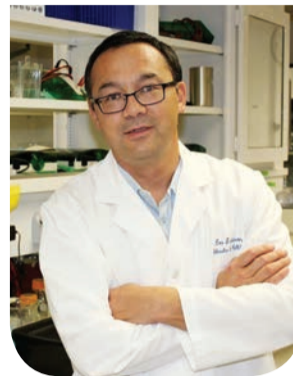
In 1997, he received a PhD in Biochemistry and Molecular Biology from the University of Arkansas for Medical Sciences, Little Rock, AR, USA. From 1999 to 2006, he was a postdoctoral fellow and then a research associate at the Whitehead Institute for Biomedical Research (part of the Massachusetts Institute of Technology), Cambridge, Massachusetts, USA. In 2006, he joined the faculty of the Department of Molecular and Cellular Oncology at The University of Texas MD Anderson Cancer Center in Houston, Texas.

Professor Dos Sarbasov worked at the MD Anderson Cancer Center for a long time and returned to Kazakhstan from the USA in 2019 after 27 years. He is currently the Director of the Astana National Laboratory and Vice President for Research (STEM) at the School of Natural Sciences and Humanities. His main research interests are nutrient-dependent regulation of cell growth and survival, including its deregulation in cancer. His research has contributed to the understanding of the important mechanical target of rapamycin (mTOR), which controls cell growth in all eukaryotes.

A team of scientists from the Astana National

OUR GRADUATE

Vice-President of the National Academy of Science

Laboratory (NLA) of Nazarbayev University, led by Professor Dos Sarbasov, in collaboration with oncologists from the Kazakh Research Institute of Oncology and Radiology, continues to work on the development of an effective cancer drug.

In 2000, Dos Sarbasov received a fellowship from the Anna Fuller Foundation in the field of molecular oncology, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts, USA. In 2007, he became a Fellow of the MD Anderson Research Foundation, The University of Texas MD Anderson Cancer Center, Houston, Texas, USA.

He has more than 25 years of scientific experience in foreign organizations and significant experience in organising, coordinating and manag-

ing modern interdisciplinary scientific research. During his scientific career he has published more than 80 scientific papers, 37 manuscripts and is one of the discoverers of the role of mTOR protein in cell growth, proliferation, mRNA transcription and protein biosynthesis inside cells. He is a member of the American Association of Biochemistry and Molecular Biology, the National Council of Science and Technology under the President of the Republic of Kazakhstan.

In 2024, by order of the President of the Republic of Kazakhstan, Dos Sarbasov Zhurmakhambetovich was appointed Vice-President of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan under the President of the Republic.

On the basis of the above, the Faculty of Biology and Biotechnology, for his great contribution to the training of highly qualified specialists in the field of molecular biology, biochemistry and carcinogenesis, and a graduate of the Department of Molecular Biology and Genetics, requests that Dos Sarbasov be awarded the medal "Yeren enbegi ushin".

Nurbek NURZHAN

Қазақ философиясына арналған видеобайқау

Халықаралық Фараби форумы аясында Философия кафедрасының ұйымдастыруымен «Қазақ философиясының өзектілігі» атты республикалық видеороликтер байқауы мәресіне жетті.

Байқаудың мақсаты – еліміздің рухани жаңғыруының негізі болып саналатын қазақ философиясының өзекті аспектілерін қозғау. Сонымен қатар қазақ философиясында көрсетілген қазіргі таңдағы маңызды құндылықтарды бейнелейді.

Видеоролик байқауы дәстүрлі түрде ұйымдастырылып келеді. Жыл өткен сайын студенттер дайындаған роликтердің сапасы артуда. Себебі студенттердің жекелей емес, рәт адамға дейін бір роликті ұсына алу мүмкіндігінің болуы оған оң ықпал етуде.

Байқаудың басты шарты – берілген тақырыпты толықтай ашып, ұзақтығы

5 минуттан аспайтын видеоролик ұсыну. Келіп түскен жұмыстарды философия және саясаттану факультеті Философия кафедрасының профессорлық-оқытушылар құрамы бағалады.

Байқауда бірінші орынды химия және химиялық технология факультетінің 2-курс студенттері А.Алдамұратова, Ж.Жолдасбай, І.Мұқанова, А.Құдайберген бірлесіп жасаған топтық жұмыс жеңіп алды. Екінші орынды философия және саясаттану факультетінің студенттері А.Бахыбек, А.Жауминбаева, А.Бакарова және жеке видео жасаған М.Самедов иеленді.

Үшінші орынды ақпараттық технология факультетінің білім алушылары Д.Файзуллаев, Т.Шаухаров, Ф.Ахметжан; философия және саясаттану факультетінің студенті А.Тоқай; механика-математика факультетінің студенттері Г.Мадияр, С.Ертай, Р.Рысбеков, Ч.Орынбаев жеңіп алды.

Жеңімпаздар дипломдарға ие болды. Олардың жұмысы «Фараби әлемі» ғылыми конференциясына қатысушыларға көрсетіліп, жоғары бағаланды.

Кәмшат КІНДІКБАЕВА,
Философия кафедрасының оқытушысы

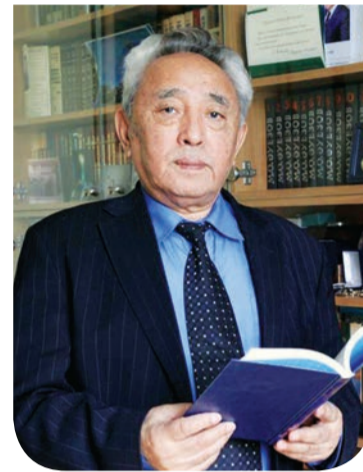
Жаксылыкову Аслану Жамелевичу, известному ученому, писателю, переводчику, доктору филологических наук, профессору, академику Международной академии информатизации, члену Союза писателей в этом году исполняется 70 лет. Его многогранная личность является примером беззаветного служения науке и искусству.

В этом году Казахский национальный университет имени Аль-Фараби станет местом проведения первых «Жумадиловских чтений» – мероприятия, организованного с целью продвижения гуманистических идей Кабдеша Жумадилова, выдающегося казахского писателя и общественного деятеля; выпускника нашего университета. Богатое творческое наследие и жизненный опыт поэта и прозаика по сей день вдохновляют молодежь на поиски своего пути в науке и искусстве.

Кабдеш Жумадилов – яркая фигура в литературе и журналистике, образец для подражания. Глубокое уважение к истории и идентичность казахского народа отражены в его исторических романах «Последнее кочевье», «Дорога счастья», «Земля отцов» и «Тагдыр», которые охватывают широкий спектр социальных и культурных проблем. Живая и многогранная история, запечатленная на страницах его произведений, вызывает резонанс среди читателей различных поколений, мотивируя их

Яркая фигура в литературе и журналистике

крыть научную площадку для новых идей и творчества участников. Чтения направлены на то, чтобы побудить студентов и молодых исследователей заниматься наукой, развивать концепцию исследовательского вуза. Регулярное проведение чтений позволит не только поддерживать интерес к творчеству Кабдеша Жумадилова среди новых поколений, но и способствовать развитию отечественной науки и журналистики, обогащая их новыми идеями и исследовательскими подходами.

Таким образом, проведение «Жумадиловских чтений» на факультете журналистики КазНУ открывает новую страницу в истории казахской науки и культуры, подчеркивая важность уважения к прошлому как залогому лучшего будущего!

Малика САЛИЕВА,
студентка 2-го курса
факультета журналистики

к самопознанию и пониманию своего народа. Писатель принимал участие в организации возвращения казахов из Китая в Казахстан в середине XX века, что спасло множество жизней, воссоединило семьи, разделенные политическими и историческими обстоятельствами.

Цель мероприятия – от-

Визитная карточка юбиляра

Профессор Жаксылыков Аслан Жамелевич, выпускник КазГУ им. С.М.Кирова, более полувека занимается в стенах альма-матер научной и научно-педагогической деятельностью в области литературоведения, переводоведения и развития филологического образования. Он автор более 200 научных работ по казахской литературе и переводоведения. Труды, написанные им в разные годы, снискали всеобщее признание в научном сообществе. Монография «Сравнительная типология образов, мотивов с религиозной содержательностью в произведениях казахской литературы» (2012) посвящена фундаментальным теоретическим проблемам литературоведения. Также значимы крупные научные исследования автора: «Проза М. Ауэзова 20-х и 30-х гг.» (1984), «Философия всеединства и саморегуляций» (1994), «Религиозные мотивы в художественной литературе» (1998), «Образы, идеи и мотивы с религиозной содержательностью в произведениях казахской литературы (типология, эстетика, генезис)» (1999), сборник-эссе «К истокам любви и красоты» (2003).

Жаксылыков А.Ж. – современный писатель, прозаик, член Союза писателей. Он является автором более 20-ти художественных произведений, романов, рассказов и повестей. В пенталогии «Сны океанных», состоящей из цикла пяти самостоятельных романов: «Поющие камни», «Сны океанных», «Другой океан», «Дом Суриката», «Возвращение» – автор в своеобразной художественной манере выражает свою гражданскую позицию, обнажая глобальные проблемы человечества.

перевод, который является самым сложным видом перевода. Жаксылыков А.Ж. – профессиональный переводчик современной казахской прозы на русский язык. Среди его переводческих работ – трилогия С. Елубая «Ақ боз ұй», три главы трилогии А. Нурпеисова «Қан мен тер», книга прозы Ш. Бейсеновой, роман Б. Имангазиной «Тауқымет», рассказ М.О. Ауэзова «Көксерек», исторический роман А. Мекебаева «Тайник в степи» и многие др.

Аслан Жамелевич – уважаемый профессор Открытой литературной школы Алматы, цель которой – оказание поддержки начинающим писателям, поэтам и драматургам, а также содействие формированию и активизации казахстанского литературного процесса. Является участником VIII Всесоюзного совещания молодых писателей и поэтов в Москве (1988). Он номинант Букеровской литературной премии (2004), обладатель Государственного гранта «Лучший преподаватель вуза» (2013). Под его руководством защищены десятки кандидатских и PhD диссертаций.

Мы, его ученики и коллеги, ценим в личности юбиляра его профессиональную целеустремленность, ответственность и принципиальность, неиссякаемую энергию и творческий энтузиазм, чуткость и внимание к людям.

Желаем дорогому Аслану Жамелевичу воплощения всех научных замыслов, новых творческих идей, крепкого здоровья, творческого долголетия и молодости души!

Сауле СЕЙДЕНОВА,
к.ф.н., доцент
Жибек АБДУЛЛАЕВА,
к.ф.н., ст. преподаватель
филологического
факультета

Международное научное сотрудничество КазНУ и УрФУ

Недавно состоялось важное для вузов партнеров (Казахского национального университета имени Аль-Фараби и Уральского федерального университета имени первого Президента Б.Н. Ельцина) событие – международный научный семинар «Язык, личность, культура в эпоху цифровизации».

Мероприятие было организовано в рамках международного конвента Уральского государственного института УрФУ. В течение двух дней участники семинара обсуждали важные аспекты цифрового гуманитарного образования, такие как влияние искусственного интеллекта на личность, применение новых технологий в образовании. Ученые обсудили как положительные, так и отрицательные стороны цифровизации, подчеркнув важность баланса между цифровыми и аналоговыми методами обучения.

На открытии семинара выступила доктор филологических наук, профессор кафедры русской филологии и мировой литературы, исполнительный директор Научно-исследовательского института КазНУ им. Аль-Фараби – Нурсулу Жамалбековна Шаймерденова. Её доклад был посвящен системе поликультурного воспитания в Казахстане, что вызвало большой интерес у аудитории. Плотникова Анна Михайловна, доктор филологических наук, профессор, директор департамента Филологический фа-

культет УрФУ. Анна Михайловна рассказала о динамических процессах в языке цифрового общества. Запарий Юлия Владимировна, кандидат исторических наук, доцент кафедры новой и новейшей истории, начальник отдела организации научной и инновационной деятельности представила доклад на тему «ООН и международная цифровая политика».

С докладом «Цифровая лингвистика в Казахстане: истоки и перспективы» выступила Аманжолова Джемма Болатовна, кандидат филологических наук, ассистент-профессор департамента общеобразовательных дисциплин Astana IT University (г. Астана).

В рамках программы посещения УрФУ состоялось знакомство с преподавателями департамента лингвистики и филологического факультета, а также с сотрудниками лаборатории археографических исследований, созданной в УрФУ

с целью организации и проведения археографических экспедиций, изучения памятников письменности кириллической традиции. В ходе встречи с директором Уральского гуманитарного института Эльвирой Эвальдовной Сыманюк были обозначены важность дальнейшего международного сотрудничества в решении современных вызовов, определены ключевые направления взаимодействия двух вузов. Кроме того, стороны обсудили возможности совместных исследовательских проектов.

Работа семинара продолжилась в онлайн-формате. Этот семинар стал важным шагом в направлении обмена знаний и опыта между учеными разных направлений науки (историков, филологов, социологов и философов).

Адия КАИРЖАНОВА,
докторант кафедры
русской филологии и
мировой литературы

Navigating learning about the UN SDGs through the roundtable technique

In order to achieve the SDGs, it is strategically important that our young generation become the bearers of their values and the driving force behind these goals. The role of universities in this regard is invaluable.

With the aim of raising students' awareness of the SDGs, Al-Farabi university Foreign Language department teachers have integrated the study of the SDGs into their English study programme.

One of the effective ways to navigate learning about the SDGs is to hold round table discussions on the topic. Holding round table discussions allows students to be actively involved in the learning process, provides them with opportunities for creative initiative and teamwork, stimulates the development of their presentation skills and develops their ability to participate in debates.

The real value of practicing the round table technique is that it encourages students to use content they are already familiar with and to focus on improving their formal speaking skills. Allowing students to choose this type of content lowers their affective filter, which encourages them to produce more complex language and limits their anxiety as they work on their presentation skills. Carrying out this activity requires careful preparation, including planning the procedure, appointing the moderator of the discussion, distributing the topics among the participants, etc.

When assigning presentation topics, the teacher should

take into account the level of English of the participants, as not all students in the group have the same level of English to prepare a good presentation. Nevertheless, the teacher's task should be to involve the maximum number of students in the group. This kind of problem can be solved by entrusting a presentation to two or three students with different levels of English competence. Such an approach will stimulate the desire of students with lower levels of competence to improve their English. Of course, participants who are well prepared and knowledgeable about the topic will contribute significantly to the overall quality of the discussion.

Last but not least, the choice of the moderator plays an important role in the success of the round table, as he/she will set the tone for the whole activity. This part of the work should be entrusted to a student with a high level of English, knowledge of the topic and an active position in life.

Recently, on February 26, 2024, an interesting round table discussion on the SDGs with the participation of the master students ma-

joring in "Scientific Geography", "Nanotechnology" and "Chemical Technology" from Geography and Chemistry faculties was held. The theme of the round table discussion was SDGs "Quality Education". The issue is closest to the student community and they know the challenges from the inside.

An interesting presentation on how the SDG "Quality Education" is being navigated in Kazakhstan was made by Nanotechnology students. In their presentations they spoke about the national project "Educated Nation" is being implemented in Kazakhstan. The national project sets the aim to cover children with preschool education and training, reduce the gap in the quality of education between urban and rural schools, build schools to address the shortage of places, create a safe and comfortable educational environment.

In the end participants expressed their desire to continue such kind of round table meetings on a regular basis.

Foreign Language department senior teachers:
Z. MADIYEVA,
DJ. MAKHMETOVA

On March 15, 2024, at Al-Farabi Kazakh National University as part of the implementation of the 4th Sustainable Development Goal - "Quality education: Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all." - the V International Scientific and Methodological Conference "Life-long learning paradigm in the system of Kazakhstani education for sustainable development: practice and perspectives" was held by the Foreign Languages Department of the Philological Faculty and was dedicated to the 90th anniversary of Al-Farabi Kazakh National University.

International conference on SDG 4 - Quality Education

More than 250 scientists - researchers, young scholars, PhD candidates, and master's students took part in the conference. The invited keystone speakers of the plenary session were Anatoly Berdichevsky, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of European Projects, Vienna, Austria; Christopher Korten, Ph.D., Professor, Adam Mickiewicz University, Poznan, Poland; Paula Orzechowska, Professor, Department of English language, Adam Mickiewicz University, Poznan, Poland; and Kurshat Cesur, Associate Professor, Canakkale Onsekiz Mart University, Turkey.

This conference covered a wide range of scientific issues and in-

cluded the work of three sessions - 1. Physical and technical sciences and technologies; 2. Natural sciences; 3. Social sciences and humanities; thus, it provided an opportunity for scientists to exchange opinions and became a floor for discussing the research results of young scientists. The conference was organized in a mixed format - offline in hall 408 of the Library of Al-Farabi KazNU and online by means of the ZOOM platform for both - the participants of plenary session and the work of conference sessions. In the flow of the sessions work, reports were presented on topical issues with potential perspectives for further development, for instance, such as - the potential

of artificial intelligence in business processes, the various topical problems in translation studies, the role of media in education, the effective strategies for the development of life-long learning, the use of various innovative technologies in educational process.

A conference is always a great event! Attending conferences is particularly beneficial for Masters students, PhD students and young researchers in terms of developing presentation skills, and conferences are a fabulous opportunity to share ideas, meet people and build relationships with like-minded individuals.

Foreign Language Department
Dj.DOSMAGAMBETOVA,
D.TEKTIBAYEVA

Studying abroad is always a unique experience that provides young people who come from different countries to get education with great opportunities. It gives them access to a vast new world of knowledge that will make them grow not only academically but also personally.

In a new environment students have the opportunity to discover themselves while gaining an understanding of a different culture. Being in a new place tests their ability to adapt to diverse situations. It is a wonderful opportunity for them to experience and understand the people, its customs and traditions, and its culture, learn their language, taste new foods, make new friends, etc.

In this article I would like to introduce my Afghan student Mukhammad Hashami, who is studying in my English group. He seems to have adapted well to his new life in Kazakhstan. What is very good he speaks decent Kazakh.

My aim is to become an expert in my field, nanotechnology

Mukhammad is a young man with clear goals to gain knowledge and skills that will enable him to contribute to the development of new and improved technologies, which will have a positive impact on society. This is what he says about himself:

About myself and why I chose Al-Farabi university to study? My name is Muhammad Hashami from Kandahar city, Afghanistan. I was a lecturer in the chemistry department at the Mirwais Khan Nika Zabul Institute of Higher Education before, studying at Al-Farabi Kazak National University. After completing my bachelor's degree, I was looking for the best university to study my master's degree, and my strong desire was to continue studying and pursue my studies in the field of chemistry. As I looked for many different universities around the world. I have chosen Al-Farabi Kazakhstan National University

(KazNU) for pursuing my master's degree and I have several reasons to choose KazNU instead of other universities. The university's reputation for excellence, scholarships, available research facilities and the applicability of its research fields made KazNU the ideal choice for my master's degree. For example, KazNU is one of the best universities in the world famous for its excellence in education

and research and state-of-the-art facilities, which makes it for students an ideal place to study and conduct research. I was fortunate enough to receive a scholarship under the Bologna Process to study at KazNU. This scholarship provided me with the financial support needed to pursue a master's degree and allowed me to study at one of the best universities in the world. Honestly, I feel KazNU has enough requirements to carry out and complete research projects. As a chemistry student, my aim is to become an expert in my field and for this, research is an integral part of our education and the facilities available at KazNU is well suited for carrying out research projects.

Overall, I am studying a new and applicable branch of chemistry (nanomaterial and technol-

ogy in chemistry) that corresponds to my previous scientific work and training. Al-Farabi Kazak National University have prepared a suitable academic environment for all national and international students, the teachers are very knowledgeable and kind. Specially here in Almaty people are very kind and hospitable, I like them very much. It is my pleasure that I can speak little bit in Kazakh language. Now I live in a dormitory of the university. I made good friends from different nationalities such as Kazakh, China, Russia, Uzbekistan. I feel myself very comfortable here, I believe that the knowledge and skills I gain through this program will enable me to contribute to the development of new and improved technologies, which will have a positive impact on society. Overall, I am really glad that KAZNU has provided me with an exceptional opportunity to continue my studies and achieve my academic goals.

Department of Foreign Languages
A. MULDAGALIYEVA

Гуманитарлық пунктке 100 литр сүт тапсырды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 1-курс студенті Даниял Ахметов су тасқынынан зардап шеккен тұрғындарға өз атынан арнайы қаптамадағы 100 литр сүт өнімін гуманитарлық көмек ретінде берді.

Білім алушы аталған 100 литр сүтті ҚазҰУ-да ашылған гуманитарлық пунктке әкеліп тапсырды.

Университет студенті Даниял Ахметов қиындыққа тап болған азаматтарға көмек көрсету азаматтық парызы екенін айтады. Сондай-ақ ол өз сөзінде табиғи апаттан зардап шегіп жатқан отандастарымызбен бірге екенін жеткізді.

«Әр азамат өзінің еліне көмектесуі қажет деп санаймын. «Жұмыла көтерген жүк жеңіл»

демекші, біз әрдайым бір-бірімізге қамқор, тілеулес бола білген халықпыз. Су тасқынынан зардап шеккен ағайынға гуманитарлық көмек қолын созуды азаматтық парызым деп білемін», – дейді Даниял Ахметов.

Айта кетейік, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да су тасқынынан зардап шеккен аймақ-

тарға ерікті түрде гуманитарлық көмек беру үшін арнайы пункт ашылған болатын. Қазіргі таңда жәрдем қабылдау пунктінде жаңа киім-кешектер, азық-түлік, гигиеналық заттар, көрпелер, бұзылмайтын тағамдар, ауыссу, төсек-орын жабдықтары қабылдануда.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Филология факультетінің «Шетел тілі: екі шетел тілі» мамандығының 2-курс магистранттарының ұйымдастырумен БҰҰ ұсынған Тұрақты даму мақсаттары бағдарламасы аясында «Бейбітшілік, әділдік және тиімді институттар» тақырыбында тәрбие сағаты өтті. Тәрбие сағатының мақсаты – студенттер санасында тұрақты даму мақсатының бейбіт және ашық қоғам құру бойынша түсінігін қалыптастыру.

Тағылымды тәрбие сағаты

Наурыз мерекесімен тұспа-тұс келген бұл тәрбие сағатының синапсінде екі негізгі идея тұрды: бейбітшілік пен ынтымақтастықты егіз ұғым ретінде түсіндіру және ұлттық рухшылдықтан көрініс беретін Ұлыстың ұлы күнінің негізгі тағылымы осы ата-бабаларымыз алып берген бейбітшіліктен ажырамау, тұла бойымызға дарыған әділдікті жоғалтпау қажет екенін ұғындыру.

Тәрбие сағаты шаттық шеңберін құру мақсатында Е.Хасанғалиевтің «Атамекен» өнімен басталды. Ары қарай студенттер екі топқа бөлініп, «Бейбітшілік» және «Әділдік» тақырыптарында постер құрды. Қатысушылар азаматтардың құқықтарын қор-

ғау, маңызды ақпараттардың қолжетімділігін қамтамасыз ету, әділ сот ісінің ұйымдастырылуы мен осал топтарды кемсітпеу туралы заңдарды қолдау, соғыстың, соғыс кезінде болатын адам құқықтарының бұзылуын, соғыс зардабын көрген халықты қолдау іс-шаралары, зорлық-зомбылықтың, әсіресе, балалар арасында көп болуының алдын алу сынды тақырыптарда өз ойларын әңгіме-дебат арқылы өрбітіп, тың идеялар ұсынды. Қатысушылар арасында түрікмен студенттері болғандықтан, олар өз елдеріндегі жағдаймен бөлісіп, елдеріндегі зорлық-зомбылықпен күресу

шаралары туралы ақпараттармен бөлісті.

Тәрбие сағаты қазақ халқының дәстүріндегі бауырмалдық, әділеттілік, ізеттілік ұғымдары бойынша және қазақ халқының дәстүріндегі қарым-қатынас әдебіне байланысты сұрақтарға интерактивті қолданба арқылы жауап беретін «Бейге» ойынымен тамамдалды.

Толқын ӨМІРЗАҚОВА,
2-курс магистранты

Гүлназ НӘБИЕВА,
Түркітану және тіл теориясы кафедрасының аға оқытушысы

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде пластикалық бөтелкелер мен алюминий банкарды қабылдайтын екі фандомат құрылғысы орнатылды. Бұл аппараттар Тұрақты даму мақсаттарының №12 – «Жауапты тұтыну және өндіріс» бағытын жүзеге асыру мақсатында ҚазҰУ қалашығы аумағына орналастырылды.

Пластик бөтелке қабылдайтын фандоматтар

Фандоматтар ректорат ғимаратының оң жағына және «Керемет» студенттерге қызмет көрсету орталығының алдындағы алаңға қойылған.

Бүгінгі таңда мемлекет қайта өңдеу мәселесіне көп көңіл бөлуде. Осыған байланысты Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев климат жөніндегі дүниежүзілік саммитте сөйлеген сөзінде: «Шын мәнінде алдағы онжылдықта аса маңызды минералдар, соның ішінде сирек кездесетін минералдар әлемді декарбонизациялау деңгейі бойынша баға жетпес ресурсқа айналады. Қазақстан өтпелі кезеңде осындай минералдардың негізгі жеткізушісі болуға дайын. Сонымен қатар біз жекелеген «жасыл» бастамаларды белсенді түрде қолдаймыз. Мысалы, Қазақстан пластик қауымдастығы пластикалық қалдықтардан құтылу жөніндегі жобаларды жүзеге асыру арқылы экологияны қорғауға өз үлесін қосып отыр», – деп атап өткен болатын.

Енді оқытушылар мен студенттер сканерлердің көмегімен штрихкодты тану арқылы жаңа фандоматқа пластикті тапсыра алады. Қайта өңделетін материалдарды тапсырмас бұрын, Google Play немесе App

Store арқылы Ecoplatform мобильді қосымшасын жазып алып, тіркелу қажет.

Фандомат көлемі 2 литрге дейінгі сұйықтықсыз пластикалық бөтелкелер мен алюминий банкарды қабылдайды. Тапсырғаны үшін білім алушы жастар құнды сыйлықтарды алуға және айырбастауға болатын бонустар алады.

Жиналған банкарлар мен бөтелкелер сұрыптау мен өңдеуден өту үшін қайта өңдеу зауыттарына жіберіледі. Қайта өңделетін заттар жаңа қаптамаларды, киімдерді, аяқкиімдерді, бақша жиһаздарын, құрылыс материалдарын және басқа заттарды өндіру үшін қолданылады.

Айнұр
АҚЫНБАЕВА

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
Әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар
департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН,
Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ,
Нұрбек НҰРЖАНҰЛЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

- 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай: kaznugazeta@gmail.com
- Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Нұрбек НҰРЖАНҰЛЫ

Бағасы келісім бойынша.

Газетке жазылу индексі: 64787

Таралымы – 3000

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.